

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ КОННЕКТУ ВІРТУАЛЬНОГО СВІТУ ТА ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Пасечник О. В.

кандидат юридичних наук,

*доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Розвиток сучасного суспільства невід’ємно пов’язаний із використанням інформаційно-комунікативних технологій. Сьогодні у більшості розвинених країн люди вже не уявляють своє існування без всіляких гаджетів та соціальних мереж, інтернету та електронних пристроїв. Потoki інформації та можливість простого доступу до них змінюють парадигму сприйняття та напрями використання даних. Значення інформації суттєво змінюється від простого накопичення до дієвого ресурсу розвитку сучасної людини. На цьому фоні позитивно змінюється й значення інтелектуальних можливостей індивідів.

Ю. Н. Харарі, аналізуючи роль і місце інформаційно-комунікативних технологій у розвитку майбутніх відносин у суспільстві, вказує, що «датаїзм наголошує, що Всесвіт складається з потоків даних і що цінність будь-якого явища або сутності визначається їхнім вкладом в обробку даних. Датаїзм наголошує, що біохімічні та електронні алгоритми підкорюються тотожним математичним законам. Більш того, створення й обробка даних має бути довірена електронним алгоритмам» [7, с. 431].

Не виникає сумніву, що у найближчому майбутньому, всі зазначені процеси отримають ще більший розвиток. Суттєвим поштовхом такого розвитку буде спрощення доступу до мережі інтернет, зокрема, у цьому напрямку цікавими є останні заяви Ілона Маска, що його компанія SpaceX планує повністю забезпечити планету глобальним інтернет-покриттям за допомогою мінісупутників Starlink.

З цього приводу, цілком слушними є міркування О. Сосніна, щодо перспектив світу цифрових технологій. Зокрема, науковець зазначає, що «світ в який ми входимо, – це не лише новий логічний етап розвитку технологічної сфери людства, а й усієї існуючої правової та соціально-політичної реальності. Поки ще не існує загальноприйнятих і гармонізованих визначень та правових дефініцій, однак цифрові технології вже стрімко захоплюють плацдарми для наступу. Цифровізація (англ. digitalization) стає найважливішим фактором економічного зростання економіки будь-якої країни і взагалі є сучасним трендом розвитку [6].

В свою чергу, С. В. Леонова вказує, що «цифровізація змінює шляхи створення благ таким чином, що жодна сфера суспільного існування не обходиться без комп'ютерних технологій. Креативізація, в свою чергу, пропонує новий продукт, в якому креатив формує основну попиту та пропозицій, в даному випадку адміністративних послуг та процедур» [2, с. 134].

Зрозуміло, що зазначені процеси мають прямий вплив на правову реальність, яка, з одного боку, має отримати належні та якісні механізми забезпечення зв'язку між реальним та віртуальним світом, а з іншого – збагатитися науково-обґрунтованим інструментарієм та ефективними засобами правового регулювання.

С. І. Максимов обґрунтовує, що «правова реальність складається з трьох рівнів правового буття: 1) світу ідей (ідея права); 2) світу знакових форм (правові норми і закони); 3) світу взаємодії між соціальними суб'єктами (правове життя)» [3, с. 7].

Вказаний третій рівень правової реальності відображає багатогранність взаємодії між соціальними суб'єктами, в тому числі, між соціумом та державою. І саме у останньому аспекті, хоча він не є виключенням, динаміка сучасних інформаційно-комунікативних технологій здійснює значний вплив на суспільство в цілому.

В міжнародних документах вже отримали закріплення основні етапи цифровізації, зокрема: по-перше, мова йде про цифрування процесів, в рамках яких здійснюється впровадження традиційних цифрових технологій для підвищення ефективності діяльності органів влади та управління; по-друге, це етап, що передбачає перехід до електронного уряду; по-третє, власне цифровий уряд, при якому цифрові технології останнього покоління (такі як штучний інтелект, предиктивна аналітика) дозволяють враховувати переваги користувачів при формуванні складу послуг, що надаються, і процедур, пов'язаних з їх отриманням [1].

Виникають нові форми відносин між громадянами та іншими індивідами і суб'єктами державної сфери. Такі форми забезпечуються електронними ресурсами та створюють умови для формування та реалізації державної політики у сфері цифровізації, цифрової економіки, цифрових інновацій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства; розвитку електронної комерції та бізнесу; формування та реалізації державної політики у сфері надання електронних та адміністративних послуг. Впровадження зазначених положень забезпечує організацію сучасного рівня державного управління, так зване – Good Governance.

З цього приводу, С. П. Погребняк вказує, що «концепцію Good Governance варто розглядати як важливий маркер при цифровізації. З чого ж складається хороше, гідне урядування? Воно втілює вісім

основних ознак. Воно є учасницьким, орієнтованим на консенсус, підзвітне, прозоре, чуйне, результативне та ефективне, рівноправне та інклюзивне, а також дотримується верховенства права. Турбується, звісно, про мінімізацію корупції, про те, щоб погляди меншин були враховані і щоб голоси найбільш вразливих членів суспільства були почуті у процесі прийняття рішень» [5, с. 182].

Не виникає сумніву, що запровадження збалансованої моделі гідного урядування» забезпечить достатньо високий рівень транспарентності, яка засновується на таких категоріях як: прозорість, відкритість, гласність, публічність, підзвітність, доступ до публічної інформації й участь в управлінні державними справами. Транспарентність поєднує дві важливі складові: по-перше, обізнаність у діях влади, а по-друге, реальну можливість впливу на організацію та здійснення діяльності держави та її органів. Все це створює належні умови для життя сучасного суспільства.

У цьому контексті, слід погодитися із Д. Г. Маньком, який зазначає, що «правове регулювання в сучасній державі має відбуватися з застосуванням цілісної системи засобів, які підпорядковані головній меті – забезпеченню реалізації й захисту прав і свобод індивідів. Указані засоби мають бути досконалими не лише з точки зору вимог юридичної техніки й технологій, але й відповідати потребам і інтересам суспільства, в тому числі й з урахуванням розвитку інформаційно-технологічних і комунікативних процесів» [4, с. 18].

Підсумовуючи, слід вказати, що диджиталізацію в правовій реальності необхідно розуміти як ефективний інструмент коннекту (англ. connect – з'єднувати, встановлювати відносини, налагоджувати контакти) між державою та суспільством, якісний засіб забезпечення належного та сучасного рівня реалізації прав і свобод та виконання обов'язків. Відтак, збалансований державотворчий підхід щодо стимулювання впровадження цифрових технологій у функціонування сучасної держави є запорукою розвитку транспарентного інформаційного суспільства, що в свою чергу, виступає характерною та суттєвою вимогою розвитку демократії.

Література:

1. Глосарій Програми розвитку ООН. URL: <http://www.unpan.org/Directories/UNPublicAdministrationGlossary/>
2. Леонова С. В. Креативізація як вектор сталого розвитку сучасної економіки. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління.* 30 (69), № 2. 2019. С. 133–138.
3. Максимов С.І. *Правова реальність як предмет філософського осмислення* : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.01. – Харків, 2002.

4. Манько Д.Г. Діджиталізація правового регулювання: технологічні алгоритми та електронні документи. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2020. № 1. С. 18–23.

5. Погребняк С. П. Концепції «good governance» та «good administration» (міжнародний, європейський та національний досвід). *Філософія права і загальна теорія права*. Вип. 1. 2012. С. 177–190. (182)

6. Соснін О. Цифровізація як нова реальність України. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/tsyfrovizatsiya-yak-nova-realnist-ukrayiny/>

7. Харари Ю. Н. Номо Deus. Краткая история будущего. Москва : Синдбад, 2016. 520 с. С. 431.